

УДК: 338.432:330.322(477.42)

В.М. Ходаківський, аспірант
асистент кафедри економіки АПК ЖНАЕУ

**ПРІОРИТЕТИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
ЖИТОМИРЩИНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Анотація. Розглянуто пріоритети інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирської області. Встановлено нерациональність існуючої системи інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіону. Висвітлено причину ризиків інвестування в аграрному секторі Житомирського регіону.

Аннотация. Рассмотрено приоритеты инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий Житомирской области. Установлено нерациональность существующей системы инвестиционного обеспечения сельскохозяйственных предприятий региона. Показано причину рисков инвестирования в аграрном секторе Житомирского региона.

The summary. Is considered priorities of investment maintenance of the agricultural enterprises of Zhitomir area. The irrationality of existing system of investment maintenance of the agricultural enterprises of region is established. Is shown the reason is brave investments in agrarian sector of Zhitomir region.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Аграрні інвестиції; система інвестування; інвестиційні ризики; проблеми інвестування.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА. Аграрные инвестиции; система инвестирования; инвестиционный риск; проблемы инвестирования.

KEY WORDS. The agrarian investments; system of investment; investment risk; problems of investment.

Постановка проблеми. Інвестиції у сільське господарство завжди були недостатніми порівняно із реальною їх потребою в силу дії значних ризиків в аграрній галузі виробництва. Без масштабного залучення капіталу у формі кредитів, прямих і портфельних інвестицій, неможливі не тільки економічне зростання, а й економічна стабілізація регіону. Проблеми інвестування аграрної галузі регіону полягають у пошуку шляхів підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств з одночасним зниженням ймовірних їх ризиків. Одним із першочергових кроків на шляху до вирішення цієї проблеми має бути ретельне дослідження функціонування системи інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіону з врахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін процесу інвестування. В дослідженні процесів інвестування перевагу слід надавати самим сільськогосподарським підприємствам, як базовим компонентам системи інвестування з метою швидкого відновлення окремих галузей сільськогосподарського виробництва.

Аналіз існуючих досліджень за даною проблемою. Вирішенню проблеми інвестування аграрного сектору країни взагалі та регіонів зокрема присвячені численні дослідження таких відомих учених, як: В.Г. Андрійчука, І.О. Блавка, П.І. Гайдуцького, Г.М. Гейця, І.Л. Коевського, М.І. Долішнього, М.І. Карліна, І.І. Лукінова, В.П. Савчука та ін. Вони зосередили свою увагу на вивченні значної частини фактичного матеріалу, на основі чого зробили відповідні висновки та обґрунтували низку рекомендацій щодо розвитку системи інвестування аграрних підприємств.

Виділення невирішених проблем та формування цілей статті. З різким підвищенням рівня інвестиційної привабливості аграрних підприємств у сучасних умовах, докорінної перебудови вимагає система інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств на регіональному рівні з можливим врахуван-

ням інтересів усіх зацікавлених сторін процесу інвестування. Потребують першочергового опрацювання вимоги самих сільськогосподарських підприємств відносно їх участі в інвестиційній діяльності. Невирішеними залишаються питання по спрямування потоку інвестицій за галузями господарювання, які потребують безпосередньої координації на всіх рівнях управління. Мета статті — дослідження процесу інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств Житомирського регіону з виділенням пріоритетних напрямів його розвитку. Об'єкт дослідження — система інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіону в умовах нестабільного економічного середовища.

Виклад основного матеріалу. Нині діюча аграрна політика в її хронічно устояному вигляді є «застарілою» та має бути замінена нетрадиційними поглядами на її усі без виключення сутнісні політичні, соціальні, економічні та інші складові [8]. Вся сукупність факторів впливу на діяльність сільськогосподарських підприємств регіону створює умови за яких значно зростають рівні інвестиційного ризику, який виступає головною перепорою в залученні інвестиційних ресурсів. Дана гіпотеза підтверджується результатами соціологічного опитування експертів — спеціалістів та керівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності, участь у якому взяли 378 респондентів (рис. 1).

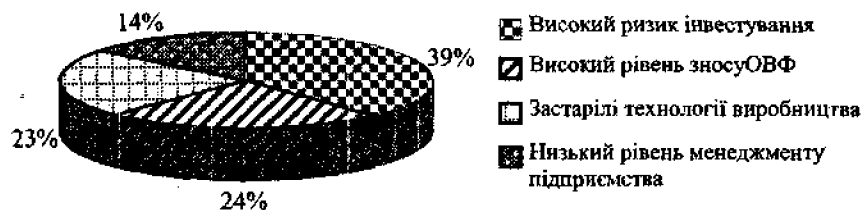

Рис. 1. Класифікація проблем по залученню інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області *

* Джерело: власні дослідження

За дефіциту обігових коштів і значної кредиторської заборгованості більшість аграрних підприємств змушена закладати за матеріальні ресурси і банківські кредити майбутній врожай. У результаті власниками аграрної продукції є не виробники, а постачальники й банки [2]. Чинником ризику виступає також низька матеріальна зацікавленість робітників сільськогосподарських

підприємств, оскільки частка оплати праці в собівартості продукції постійно зменшується, натомість як частка матеріальних витрат — зростає. Це свідчить про втрату матеріального стимулювання робітників АПК як важливої складової формування економічних інтересів у розвитку аграрного виробництва [4].

Ризик в інвестуванні аграрного сектору регіону має стимулювати потенційних інвесторів вкладати свої інвестиції на відносно менші проміжки часу в порівнянні з іншими галузями економіки. В даному випадку інтереси інвесторів співпадають з інтересами самих сільськогосподарських підприємств регіону (рис. 2).

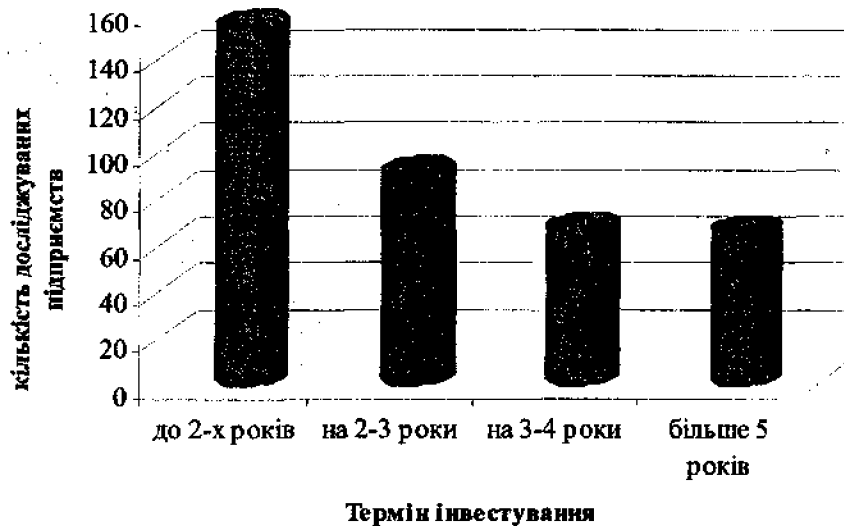

Рис. 2. Класифікація сільськогосподарських підприємств Житомирщини за терміном інвестування *

* Джерело: власні дослідження

За результатами соціологічного опитування експертів — спеціалістів та керівників сільськогосподарських підприємств різних форм власності, участь у якому взяли 378 респондентів, головними причинами надмірного ризику інвестування галузі сільськогосподарського виробництва Житомирщини виступають: недостатня державна підтримка аграрного сектора економіки; надмірний податковий тиск та нестабільність економічної системи регіону, та багато інших причин (рис. 3).

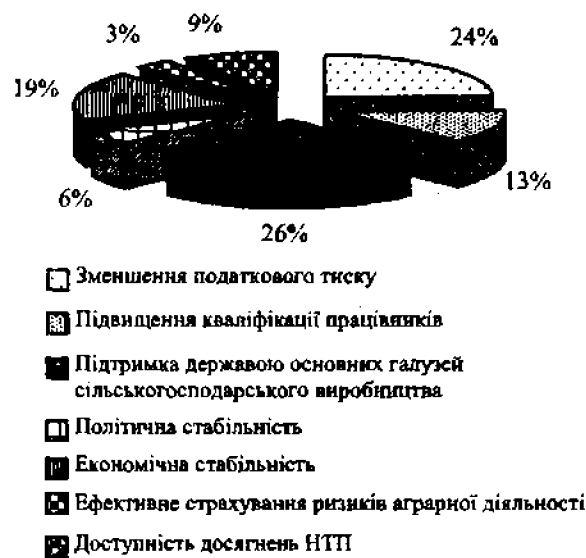

Рис. 3. Бажані пріоритети щодо зменшення ризику залучення інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області *

* Джерело: власні дослідження

Ефективне функціонування підприємства в майбутньому безпосередньо залежить не тільки від обсягу залучених інвестицій у його розвиток, а й від умов, при яких буде здійснюватися сам процес інвестування. На нашу думку, в сучасних умовах господарювання, ефективність інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств слід оцінювати не лише з критерію прибутковості, а й з ряду другорядних чинників, котрі безпосередньо впливають на діяльність підприємства та на його перспективу. На нашу думку потрібно звернути увагу на наступні чинники:

- умови праці та заробітна плата працівників, які працюють на підприємстві;
- перспективи та можливості в подальшій господарській діяльності підприємства;
- дорадча оцінка господарської діяльності підприємства кваліфікованими працівниками, які працюють на даному підприємстві;
- доступність шляхів здійснення можливих перетворень у господарствах для покращення ефективності господарської діяльності підприємства.

Сьогодні аграрний сектор може стати найбільш пріоритетним, оскільки мало залежить від імпортних енергоносіїв, має високий потенціал розвитку. За останні роки інвестиційна привабливість аграрного сектора регіону значно зросла. Цьому сприяли й розвиток позитивних тенденцій в економіці, і зростання споживчого попиту на продукцію сільського господарства, і навіть позитивні приклади багатьох західних компаній, що ввійшли раніше в український ринок [7].

Головною метою сучасної аграрної політики є створення соціально-економічних, організаційних та правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково-технічного потенціалу галузі, забезпечення необхідності впровадження сучасних, екологічно безпечних, енерго- та ресурсозберігаючих технологій, виробництва і реалізації нових видів конкурентоспроможної продукції з натуральної сировини [1]. Виконання поставленої мети неможливе без визначення потенційних інвестиційних можливостей сільськогосподарських підприємств у цілому по країні та регіонів зокрема. При вкладанні інвестицій у сільськогосподарські підприємства Житомирської області слід також виділяти пріоритетні галузі для їх реалізації. В процесі експертного анкетування 378 сільськогосподарських підприємств регіону швидкого притоку інвестицій потребують такі галузі, як: виробництво молока; вирощування ВРХ та вирощування технічних культур (рис. 4).

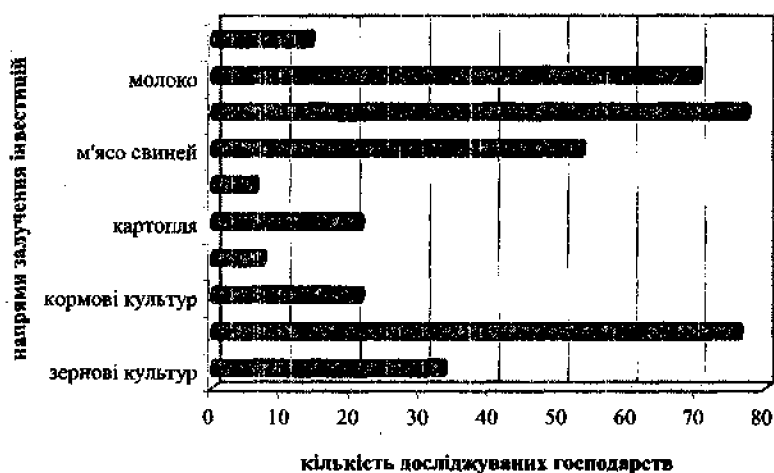

Рис. 4. Класифікація сільськогосподарських підприємств Житомирської області за галузями інвестування *

* Джерело: власні дослідження

Інвестиційний клімат певною мірою формує і визначає той чи інший рівень інвестиційної привабливості країни, регіону, підприємства [6]. Оцінка інвестиційної привабливості ґрунтується на аналізі чинників, що визначають інвестиційний клімат і сприяють економічному зростанню. Найважливіші складові інвестиційної привабливості регіону: рівень розвитку економіки, природні ресурси і стан екології; енергетичні ресурси; якість робочої сили; рівень розвитку і доступність інфраструктури; географічне положення й територіальне наближення до кордонів держави; адміністративні, технічні, інформаційні та інші перешкоди входу на національний ринок [3]. Серед ряду чинників інвестиційної привабливості інвестор має передбачити перспективу інвестування з можливим її розширенням.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Принципи інвестування аграрного сектору Житомирського регіону відрізняються від загальноприйнятих що бентежить багатьох потенційних інвесторів. Головний принцип інвестування аграрного сектору регіону полягає в тому, що інвестиціями потрібно управляти, причому самостійно. З метою подолання кризи в аграрному секторі економіки та підвищення ефективності і конкурентоспроможності виробництва сільськогосподарської продукції перебудова системи інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств повинна стати одним із пріоритетів державної політики. В Житомирській області можна створити дієву систему регулювання інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств при врахуванні інтересів сільськогосподарських підприємств регіону. Впроваджуючи різні механізми державного регулювання інвестиційної діяльності, слід враховувати рівень розвитку економіки, стан науково-технічної сфери, правову базу, рівень ризику та цілі, інтереси і вимоги інвесторів.

Література

1. Вітков М. С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України / М. С. Вітков // Економіка АПК. — 2008. — № 1. — С. 54—57.
2. Захарін С. М. Інвестиційне забезпечення відтворення основних фондів / С. М. Захарін // Економіка України. — 2009. — № 5. — С. 43—51.
3. Клименко В. І. Фінансування інноваційної діяльності в Україні / В. І. Клименко // Економіка. Фінанси. Право. — 2009. — № 1. — С. 24—29.
4. Лагодієнко В. В. Регресивна і сучасний стан регіонального розвитку агропромислового виробництва // Регіональна економіка. — 2007. — № 2. — С. 148—154.

5. *Купінець Л. Є., Харічков С. К.* Організаційно-економічні аспекти технічного регулювання в аграрному секторі України // *Регіональна економіка*. — 2009. — № 3. — С. 109—121.

6. *Макаренко П. М.* Цінова політика як фактор підвищення дохідності аграрного виробництва в умовах Світової організації торгівлі / П. М. Макаренко // *Економіка АПК*. — 2008. — № 5. — С. 44—48.

7. *Музиченко А. С.* Державне регулювання інвестиційної діяльності / А. С. Музиченко // *Формування ринкових відносин в Україні*. — 2010. — № 6. — С. 46—53.

8. *Юрчишин В.* Формирование и системное развитие новейшей государственной аграрной политики // *Экономика Украины*. — 2007. — № 10. — С. 4—14.

Стаття надійшла до редакції 13.10.2010.